

Een retorisch duel in de Amerikaanse Senaat. De noodzaak van politieke unie in het Hayne-Webster debat van 1830

Rond 1830 werd in de V.S. een retorische strijd uitgevochten over de politieke Unie. De Zuiderling Hayne verdedigde de autonomie van de staten, terwijl zijn tegenstander, de Noordeling Webster, toenemende macht voor de federale overheid bepleitte. In dit artikel laat Jelte Olthof zien hoe dit retorische duel een voorafschaduw van de Burgeroorlog vormde en actueel is in het huidige debat over Europese eenwording.

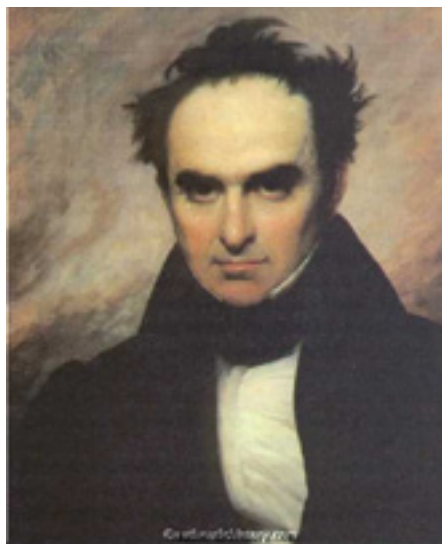
In de winter van 1830 was de *beau monde* van Washington D.C. in de greep van een retorisch duel tussen twee vooraanstaande senatoren, de trotse Robert Hayne uit South Carolina en zijn sluwe opponent uit Massachusetts, Daniel Webster. Hoewel het in de eerste plaats de persoonlijke strijd tussen deze twee politieke grootheden was die de aandacht van het publiek trok, ontging het niemand dat hier een fundamenteel conflict werd uitgevochten. In het retorische duel tussen Hayne en Webster stond niets minder dan het fundament van de Amerikaanse Unie ter discussie.

Hoewel de tijd voorbij is dat de toespraken van Hayne en Webster voor iedere Amerikaanse schooljongen- en meid verplichte stof waren, neemt het debat nog steeds een prominente plek in de politieke canon van de Verenigde Staten (V.S.) in.¹ Buiten de V.S. is het duel minder bekend. De geschiedenis van de vroege Amerikaanse republiek is nog steeds vrijwel exclusief het domein van Amerikaanse academici, waar weinig tot geen Europeaan zich aan waagt. Dat is jammer, want juist deze fase van het Amerikaanse verleden kan een interessant licht werpen op het proces van Europese eenwording. Net als Europa in de eenentwintigste eeuw, stonden de V.S. aan het begin van de negentiende eeuw voor de uitdaging een

1 Daniel Walker Howe, *What hath God wrought. The transformation of America, 1815-1848* (Oxford 2007) 371.

politieke gemeenschap tot stand te brengen op basis van bestaande staten. Net als in Europa, stond daarbij in de V.S. het belang van vrijwillige eenwording voorop.

De vroege politieke eenwording van de V.S. was een worsteling tussen twee conflicterende visies op de Unie die ook in het duel tussen Hayne en Webster centraal stond. Aan een kant van het debat stonden degenen die geloofden dat de Unie een verzameling onafhankelijke staten vormde en aan de andere kant zij die de Unie als één volk zagen. De Amerikaanse grondwet die in de zomer van 1787 in Philadelphia

Daniel Webster. Bron: Remini.

werd opgesteld was een compromis tussen beide visies. Besloten werd de macht te verdelen tussen twee soevereine overheden, de federale en deelstatelijke, waarbij de eerste taken van algemeen belang (defensie, interstatelijke handel, enz.) en de laatste taken van lokaal belang (ordehandhaving, infrastructuur, enz.) zou uitvoeren. De gedachte was dat de federale overheid de belangen van de Amerikanen – hier beschouwd als één volk – behartigde en de deelstaten die van de afzonderlijke volken.

De grondleggers van de Amerikaanse republiek slaagden er dus in hun tegenstellingen te overwinnen door de Unie op twee pijlers te funderen: de staten en het volk. Dit betekende dat het formuleren van een definitieve oplossing voor deze paradox daarmee aan de toekomstige generaties politici werd doorgespeeld. Hiermee committeerde de *founding generation* haarzelf en haar politieke opvolgers aan dialoog om een oplossing te vinden voor de botsing tussen de twee visies. Amerikaanse eenwording moet daarom, zeker voor de Burgeroorlog, gezien worden als een retorisch proces; een debat waarin verschillende visies op de juiste inrichting van de staat om voorrang strijden.

Het duel in 1830 tussen senatoren Robert Hayne uit South Carolina en Daniel Webster uit Massachusetts is een uitstekend voorbeeld van zo'n debat. Hayne verdedigde hierin de originele *statusquo* en Webster de toenemende

Robert Young Hayne. Bron: <http://cgi.ebay.com.sg/South-Carolina-Senator-ROBERT-YOUNG-HAYNE-1865-Print-/310161853354>.

rol voor de federale overheid. Het debat was tegelijk een persoonlijk duel tussen twee ambitieuze senatoren, die elk hun eigen reputatie en de eer van hun respectievelijke regio's – New England voor Webster en het Zuiden voor Hayne – wilden verdedigen, alsook een conflict over de ware aard van de Amerikaanse Unie. Zoals hieronder zal blijken lagen beide aspecten, het persoonlijke en politieke, vaak in elkaars verlengde.² Als geoefende redenaars verstonden Hayne en Webster als geen ander de kunst van spreken en het debat wordt daarom nog steeds beschouwd als de meest memorabele confrontatie in de geschiedenis van de Amerikaanse Senaat.

Het duel tussen Hayne en Webster

De confrontatie tussen Hayne en Webster was een zevendaags intermezzo in een debat van vijf maanden over een slechts zijdelings betrokken onderwerp, namelijk de verkoop van de zogenaamde *public lands*: de omvangrijke bezittingen van de federale overheid in het Westen van Amerika. Senatoren uit het industrialiserende Noorden wilden de opbrengst van de verkoop investeren in de aanleg van kanalen en wegen, de zogenaamde *internal improvements*, om handel te stimuleren en eisten een moratorium op de verkoop van land om de prijs ervan hoog te houden. Hun collega's uit de traditionelere agrarische staten in het Zuiden en Westen zagen goedkope grond juist als belangrijkste stimulans voor immigratie naar hun regio en verzetten zich tegen zo'n moratorium. Toen Robert Hayne op de negent-

- 2 Op de plek van regionale identiteit in het debat zal ik, door het gebrek aan ruimte, niet verder ingaan. Zie daarvoor Harlow W. Sheidley, 'The Webster-Hayne debate. Recasting New England's sectionalism', *The New England Quarterly* 67 (1994) 5-29, aldaar 9.

iende januari het spreekgestoelte van de Senaat beklom om zijn zegje over deze materie te doen, duidde niets erop dat dit de aanzet zou zijn tot een groots retorische duel.

Robert Young Hayne was geboren in 1791 op een rijstplantage in St. Pauls Parish, South Carolina, en vormde zowel in zijn opvattingen en voorkomen een typische representant van de plantagearistocratie van zijn thuisstaat. De leergierigheid van de kleine Robert bracht hem onder de aandacht van de invloedrijke elite van Charleston, die hem niet alleen aan een bloeiende advocatenpraktijk hielp, maar ook aan een flitsende politieke carrière, eerst als voorzitter van het plaatselijke Lagerhuis en, na 1823, als lid van de Amerikaanse Senaat. In 1830 was de 38-jarige Hayne een gerespecteerd lid van de Senaat, wiens vrienden hem omschreven als hartelijk, nadenkend en toegewijd aan zijn werk. Wanneer hij echter begon te spreken maakte die nadenkendheid plaats voor een geestdriftige spreker wiens melodische Zuidelijke tongval gepaard ging met krachtige gebaren en een gezicht als een open boek. Haynes gloedvolle betogen en opgewonden spreekstijl trokken veel aandacht en schaalden hem volgens sommigen '*in the front rank of orators*'.³ Bovenal was hij een trotse man, zowel op zijn eigen prestaties als die van zijn thuisstaat, waarvoor hij een alles overstijgende liefde koesterde.

Qua politieke overtuigingen bevond Hayne zich in het zogenaamde *states' rights*-kamp, dat een beperkte rol voor de federale overheid en een strikte uitleg van de grondwet voorstond. Zijn redevoering in het '*public lands*-debat' was hiervan een goed voorbeeld. Het aanwenden van de opbrengst van de *public lands* voor de aanleg van plaatselijke kanalen en wegen was Hayne een doorn in het oog. Niet alleen vielen deze lokale *internal improvements* volgens hem niet onder de bevoegdheid van de centrale overheid, maar doordat het Congres hiermee plaatselijke loyaliteit kon kopen in ruil voor projecten, werd de deur naar corruptie in zijn ogen wagenwijd opengezet. Het gevolg was dat de onafhankelijkheid van de staten zou worden ondermijnd, iets waartegen Hayne zich fel keerde.

3 De uitspraak is van Martin van Buren, toenmalig collega-senator uit New York en later president van de Verenigde Staten, zie Theodore Dehon Jervy, *Robert Y. Hayne and his time* (New York 1909) 154, alsook 149-150 voor de beschrijving door vrienden. Voor de uitspraken over Hayne's spreekstijl heb ik geput uit een contemporair verslag van het duel in de Philadelphia Gazette.

'I am', zei Haynes, 'one of those who believe that the very life of our system is the independence of the states, and that there is no evil more to be deprecated than the consolidation of this government.' Een grotere invloed van de federale overheid over de staten, zo vreesde hij, *'[will] sow the seeds of dissolution, produce jealousy among the different portions of the Union, and finally sap the very foundations of the government itself.'*⁴

Haynes redevoering was een typische uitdrukking van de states' rights-leer die het Congres destijds domineerde. Dat federale investeringen in plaatselijke *internal improvements* zeer omstreden waren, blijkt uit het feit dat de spaarzame voorstellen die het Congres passeerden vaak sneuvelden door een presidentieel veto.⁵ Haynes opvatting dat de onafhankelijkheid van de staten de enige manier was om de Unie te behouden, werd vaak gehoord in het Congres en was een uitdrukking van de behoefte om het bestaande *statusquo* in de machtsverdeling tussen de federale overheid en de staten te bevroeren. Zelfs het verdeckte dreigement, dat het verstoren van die balans de Unie uiteen zou doen vallen, was een gemeenplaats geworden in de Zuidelijke retoriek, waar de aanhang van het *states' rights*-gedachtegoed groot was. De hele redevoering zou over het hoofd zijn gezien als niet Daniel Webster toevallig net de Senaat binnenliep op het moment dat Hayne begon met spreken. En Webster was bepaald niet blij met wat hij hoorde.⁶

Webster was negen jaar ouder dan Hayne en kon in 1830 al terugkijken op een lange en succesvolle maatschappelijke en politieke carrière. Hij was van eenvoudige komaf. Zijn ouders waren boeren in New Hampshire, maar ontdekten al gauw dat de talenten van de ziekelijke Daniel buiten de boerderij lagen en stuurden hem naar Dartmouth om te studeren. Na de universiteit vestigde Webster zich als advocaat in Massachusetts waar hij furore maakte met grote zaken die hij voor het Hooggerechtshof wist te winnen. Tegelijkertijd begon hij een politieke carrière in het Congres, eerst in het Huis en, na 1827, als senator voor Massachusetts. In tegenstelling tot de passievolle en opgewonden Hayne, was Websters spreekstijl het summum van ingetogenheid. Tijdens het spreken verroerde hij zich nauwelijks en hield hij zijn doordringende gezichtsuitdrukking in de plooi.⁷ Achter deze

4 Register of debates in Congress, *Comprising the leading debates and incidents of the first session of the twenty-first Congress* (Washington D.C. 1830) VI, 34.

5 Forrest McDonald, *States' rights and the Union. Imperium in imperio, 1776-1876* (Lawrence 2000) 91.

6 Robert Vincent Remini, *Daniel Webster. The man and his time* (New York 1997) 318.

façade ging echter een gevoelig man schuil, wiens diepe betrokkenheid bij de Unie door Haynes woorden gekrenkt was.

Websters repliek op Haynes rede volgde de dag erop, twintig januari, in de vorm van een tartende uitdaging. De opvattingen van Hayne, zo begon Webster, waren zo verschillend van de zijne, dat hij ze niet onbeantwoord kon laten. Het doel van Haynes rede, zo stelde Webster, was om de band tussen de staten te verzwakken, terwijl elke *'true American'* juist gehecht was aan het versterken ervan. Webster zei verbaasd te zijn over de toemerkende onverschilligheid en minachting waarmee in South Carolina over de Unie werd gesproken. Deze berekenende houding ten opzichte van de Unie hield in, zo betoogde Webster, dat *'the Union is to be preserved, while it suits local and temporary purposes to preserve it, and to be sundered, whenever it shall be found to thwart such purposes.'*⁸ Hoewel Webster zijn opponent uitdrukkelijk niet onder die groep schaarde, was deze aanval op South Carolina duidelijk bedoeld om Haynes' eergevoel te kwetsen. Door de politieke elite in Haynes thuisstaat af te schilderen als on-Amerikaans hoopte Webster hem te verlokken tot een verdediging van hun standpunten. Het was, met andere woorden, een persoonlijke aanval en, zoals snel bleek, een erg effectieve.

Websters redevoering is veelzeggend voor wat betreft zijn eigen politieke opvattingen. Het feit dat hij South Carolina kwalijk nam geen *'deep and fixed regard'* voor de Unie te koesteren, laat zien dat Webster hier wel veel waarde aan hechtte. Hoewel hij nergens duidelijk maakte wat dit *'deeper regard'* precies inhield, is het duidelijk dat de Unie voor Webster niet slechts een middel tot een doel, maar *an en für sich* goed was. Tegenover de berekenende visie van Hayne *cum suis* schilderde Webster zichzelf af als true believer van de Unie. *'I am a Unionist'*, zo zei hij stellig, en als zodanig: *'I would strengthen the ties that hold us together.'*⁹

Het was duidelijk dat Websters woorden hun doel hadden geraakt, toen een zichtbaar gekwetste Hayne de volgende ochtend voor de Senaat verscheen. Grijpend naar zijn borst bekende hij dat Websters toespraak hem had getroffen. Zijn opponent, zo vervolgde hij even dramatisch, had

7 Een korte biografie van Hayne kan gevonden worden in Merrill D. Peterson, *The great triumvirate. Webster, Clay, and Calhoun* (New York 1987) 27-38. De standaard biografie is het boek van Remini. De opmerkingen over de spreekstijl komen wederom uit de Philadelphia Gazette.

8 Register of Debates, VI, 35, 38.

9 Ibidem, 38.

zijn schot gelost en nu was de tijd voor hem: *'to return fire'*. Het gebruik van de duelmetaforen laat zien hij de uitdaging accepteerde om nu zijn eigen eer alsook die van zijn thuisstaat te verdedigen. Vanuit het publiek moet Webster met plezier het effect van zijn woorden hebben gezien, maar uiterlijk onbewogen antwoordde hij met een simpel: *'I am ready to receive. Let the discussion proceed.'*¹⁰

Haynes replek duurde drie en een half uur en had een sterk *ad hominem* karakter waardoor de minachting voor zijn tegenstander nauwelijks verborgen bleef. Hayne wierp zich op als verdediger van zijn thuisstaat en stelde zichzelf als doel Websters *'unprovoked attack on the South'* te wreken. Hij benadrukte het gevecht niet te hebben gezocht, maar uitgedaagd te zijn door zijn tegenstander. Hayne ging echter een stap verder in zijn persoonlijke aanval door te beweren dat Webster de grens had overtreden en South Carolina was binnengevallen. *'I will drive back the invader'*, zei hij tartend: *'and I will not stop at the border; I will carry the war into the enemy's territory.'*¹¹

Hayne verwierp de beschuldiging dat South Carolina de Unie puur in termen van belangen zag en stelde dat juist de industriëlen uit New England alleen geïnteresseerd waren in de Unie vanwege geldelijk gewin. In tegenstelling tot de *'narrow principles'* van het Noorden, zo stelde Hayne: *'we consider as more valuable than gold - liberty, principle, and justice'*. Hayne gaf echter toe dat voor hem het doel van de Unie – wat hij definiëerde als *'the blessings of liberty (...) and equal justice'*, – een direct citaat uit de preambule van de grondwet, boven de Unie zelf verheven was. Het verbond tussen de Amerikaanse staten was een zegen zolang ze dit doel (het waarborgen van vrijheid en rechtvaardigheid) veilig stelde, maar werd een vloek zodra ze het in gevaar bracht. In tegenstelling tot Webster, voor wie de Unie een inherente waarde bezat, zag Hayne het als een middel tot een hoger doel, namelijk het garanderen van vrijheid voor de afzonderlijke staten.¹²

Deze visie op de Unie, erkende Hayne, stond op gespannen voet met het idee dat de opbrengst van public lands besteed kon worden aan *'partial and local objects such as a canal in Ohio'*. Als deze uitgaven al konden worden bestempeld als in het belang van alle staten, zo stelde Hayne: *'it can only be,*

10 Register of Debates, VI, 41.

11 Ibidem, 50.

12 Webster onderhield innige banden met de industriëlen en het bankwezengetuige zijn optreden als raadslid in de bekende zaak McCulloch v. Maryland (17 US 316) uit 1819 waarin hij de Bank of the United States verdedigde.

Daniel Webster in de Senaat tijdens zijn tweede repliek. Bron: Schilderij in Fanueil Hall, Boston Massachusetts. (<http://etc.usf.edu/clipix/picture/webster-hayne-debate-painting.html>).

because all the states are interested in the welfare of each, volgens hem een principe: *'which carried to the full extent, destroys all distinction between local and national objects.'*¹³ Deze uitspraak illustreert dat Hayne geloofde dat de grondwet de afzonderlijke staten slechts op beperkte terreinen, met name defensie en buitenlandse politiek, had verenigd, maar dat zij daarbuiten onafhankelijk en soeverein bleven. Voor hem was het onbestaanbaar en onconstitutioneel dat inkomsten die ook South Carolina toekwamen konden worden geïnvesteerd in projecten waar zij geen baat bij had. Tot zo'n offer kon volgens Hayne geen enkele politieke gemeenschap tegen haar wil gedwongen worden en kon alleen gereageerd worden met: *'a firm, manly, and steady resistance.'*¹⁴ Voor hem was deelname aan de Unie een vrijwillige keuze die op elk moment kon worden herzien en bestonden de Verenigde Staten, als natie, zolang de lidstaten hiermee instemden.

Haynes toespraak was een hartstochtelijk verweer tegen Websters beschuldiging en een vurig pleidooi voor een visie op de Unie als een vrijwillig contract tussen soevereine staten. Hayne kreeg veel bijval, vooral van andere Zuiderlingen die er dezelfde opvattingen op na hielden, maar de

13 Register of Debates, VI, 44, 46.

14 Ibidem, 44-45.

rest van de Senaat was in volle afwachting van wat Webster nu zou doen. Ook de burgerij van Washington was ondertussen in de ban geraakt van het duel tussen beide senatoren en uitgelopen om Websters antwoord op Hayne te horen. Toen Webster op 26 januari de Senaat betrad om zijn tweede repliek te houden waren de publieke tribunes zo vol gepropt dat sommige toeschouwers zich zelfs op de plaatsen van afwezige senators nestelden.

Webster begon zijn tweede repliek met de opmerking dat Haynes aanval hem onberoerd liet. *'Nothing has been received here,'* zei hij, daarmee implicerend dat Haynes schot zijn doel gemist had. Haynes persoonlijke aanval getuigde van slechte smaak, zo vervolgde Webster, en had geen pas in de Senaat. *'This is a hall for mutual consultation and discussion,'* zo stelde hij: *'not an arena for the exhibition of championship.'* Na zijn opponent eerst tot een duel te hebben verleid, verweet Webster hem nu diens gewilligheid. Hayne had zich laten meeslepen in zijn ijver om Webster als de agressor weg te zetten, maar die laatste maakte nu maar al te graag van de gelegenheid gebruik om de rollen om te keren. Gedurende de rest van zijn toespraak portretteerde Webster zijn opponent telkens als opvliegend en ongeschikt, terwijl hij zichzelf de kalmte en kwaliteiten van een ware staatsman aanmat.¹⁵

Opnieuw wierp Webster Haynes ideeën ver van zich. Het feit dat Hayne het belang van een kanaal in Ohio in twijfel trok toonde dat hij de staten als afzonderlijke landen zag, die alleen door *'some slight and ill-defined bond of Union'* waren verenigd. Hijzelf daarentegen hield vol dat deze projecten een publiek belang dienden. *'We narrow-minded people of New England,'* zei Webster: *'look upon the states, not as separated, but as united (...) as one.'* In tegenstelling tot Hayne, zo benadrukte hij: *'we do not impose geographical limits to our patriotism [but] consider ourselves as bound to regard, with equal eye, the good of the whole.'*¹⁶ Volgens hem vormden South Carolina en Ohio onderdeel van hetzelfde land en waren zij verbonden door dezelfde belangen.

Door Hayne neer te zetten als bekrompen trok Webster in twijfel of hij in staat was om het hele land te vertegenwoordigen, en niet slechts zijn thuisstaat. *'One who is not large enough, in mind and heart, to embrace the whole,'* zo stelde hij, *'is not fit to be entrusted with the interest of any part.'* Door Hayne ook kwalijk te nemen dat hij de belangen van zijn thuisstaat voor de publieke zaak stelde, representeerde Webster de Unie als een hogere

15 Ibidem, 58.

16 Ibidem, 59. Wayne Fields, 'The reply to Hayne. Daniel Webster and the rhetoric of stewardship', *Political Theory* 11 (1983) 5-28, aldaar 15-16.

roeping die de lokale belangen van de deelstaten oversteeg. Hayne was in zijn ogen niet in staat de sympathie te voelen voor de Unie, die noodzakelijk is voor een waar staatsman. Dit onvermogen, zei Webster, kwam voort uit ‘*misconception as to the origins of this government and its true character*’, en hij stelde het als zijn belangrijkste taak om erop te wijzen hoe de vork daadwerkelijk in de steel zat.¹⁷

De ware aard van de Unie, zo stelde Webster, was dat de grondwet de dertien staten tot een groot geheel had gevormd, in plaats van dertien verschillende staten. ‘*It is*’, zo benadrukt hij: ‘*the people’s constitution, the people’s government, made for the people; made by the people; and answerable to the people*’. De staten, zo gaf hij toe, waren soeverein op sommige vlakken, maar: ‘*as political bodies (...) are not sovereign over the people*’. De wil van het Congres, met andere woorden, was de wil van het Amerikaanse volk en Webster beklemtoonde dat geen enkele afzonderlijke staat zich hier tegen kon verzetten. Als elke staat zelf zou mogen bepalen of hij bijdroeg aan federale projecten, dan is de Unie niet meer dan ‘*a rope of sand (...) a mere connection during pleasure*’ en de naam grondwet onwaardig.¹⁸

Zoals uit deze opmerkingen blijkt, was de Unie voor Webster, in tegenstelling tot zijn opponent, geen vrijblijvende zaak. De Unie vormde volgens Webster een ondeelbaar geheel, een bindende overeenkomst van en voor het volk dat van de Verenigde Staten een natie maakte en niet door individuele staten kon worden herroepen. Waar voor Hayne zijn thuisstaat het hoogste goed was en deze het ultieme besluit nam of deelname aan de Unie wenselijk was, identificeerde Webster zich volledig met de Unie. Voor hem was er geen vrijheid buiten de Unie en tegenover Haynes overtuiging dat vrijheid voor Unie kwam, plaatste Webster: ‘*that other sentiment, dear to every true American heart – Liberty and Union, now and forever, one and inseparable*’.²⁰

Conclusie: een actueel debat

Niet lang nadat Webster was uitgesproken doofde het conflict tussen hem en Hayne even plotseling als het was ontstaan. Webster had zijn punt gemaakt

17 Register of Debates, VI, 64.

18 Ibidem, 64, 74.

19 Ibidem, 74, 78.

20 Ibidem, 80.

en genoot zichtbaar van het applaus en de bijval die hem, met name uit het Noorden, ten deel vielen. Hayne werd in het Zuiden als even grote held onthaald en besloot twee jaar later de nationale politiek vaarwel te zeggen om gouverneur te worden van zijn geliefde thuisstaat South Carolina. Hij stierf niet veel later, in 1839, aan de gevolgen van koorts. Webster, die aan zijn optreden de eretitel *'defender of the Union'* overhield, bleef politiek actief tot aan zijn dood in 1852, maar slaagde er ondanks drie pogingen niet in om dit succes te verzilveren met het zo door hem geambieerde presidentschap.

De historische betekenis van het duel is dat hier in de dop reeds de twee visies op de Unie aanwezig waren die in de aanloop naar de Burgeroorlog steeds meer tegenover elkaar kwamen te staan. De Burgeroorlog, en daarmee het conflict tussen Hayne en Webster, voert in feite terug op het originele compromis dat aan de Amerikaanse Grondwet ten grondslag lag. De *founding generation* had in 1787 een middenweg gekozen tussen een gecentraliseerde unie en een confederatie van staten met als gevolg dat hun opvolgers meer dan veertig jaar later nog steeds discussieerden over wat nu daadwerkelijk de aard van de Unie was. Hayne verdedigde in dit duel de *states' rights* positie die het originele *statusquo* in de machtsverdeling tussen staten en federale overheid wilde bevriezen. Webster daarentegen was een exponent van de nieuwe tijd en legitimeerde vergaand federale overheidsingrijpen op basis van de gedachte dat de Verenigde Staten een volk vormden.

Beide senatoren vielen daarbij terug op een eigen visie op de Unie. Hayne, die teruggreep op de Verlichting, stelde de Unie voor als een vrijwillig contract tussen soevereine staten om de vrijheid en veiligheid van allen te waarborgen en benadrukte dat iedere staat zijn lidmaatschap op kon zeggen zodra het dit hogere doel in gevaar bracht. Websters visie was ontleend aan de Romantiek en ging uit van een sterke lotsverbondenheid tussen de staten, die samen een ondeelbaar volk vormden. In zijn ogen oversteeg het belang van dit geheel dat van de delen. Websters visie zou, in een wat andere vorm, uiteindelijk aan het langste eind trekken. Tegenwoordig is het een gemeenplaats dat Amerikanen een volk vormen en ook staat de integriteit van de Unie buiten kijf, maar in 1830 was dit nog alles behalve een uitgemaakte zaak. Het zou uiteindelijk een bloedige Burgeroorlog met meer dan een half miljoen slachtoffers kosten om dit geschil te beslechten. Zowel Hayne als Webster bleef dit drama bespaard, want beide mannen stierven voortijdig in de volle overtuiging dat hun visie in het duel de enige ware was.

De vraag is nu of dit ons tot sobere gedachten over de toekomst van

Europa moet aanzetten. Niet noodzakelijkerwijs. Er is onmiskenbaar een overeenkomst tussen de houding van Hayne en die van gevestigde partijen in Nederland en daarbuiten om de Europese Unie te zien in termen van winst en verlies. Solidariteit en opoffering worden in dit discours alleen gelegitimeerd als het een lokaal belang dient. Zodra deelname aan de Unie niet langer dit eigen belang dient – zo werd ook duidelijk tijdens de vluchtelingenproblematiek in de nasleep van de Arabische Lente – worden overbodig gewaande instituten als grenscontrole opnieuw leven in geblazen. Met Hayne kunnen deze politici zeggen dat het proces van Europese eenwording een vloek wordt, zodra het het hogere eigen belang niet langer dient maar bedreigt. In dit klimaat wordt de noodzaak bij pro-Europese politici om met een verhaal te komen op basis waarvan die solidariteit wel gevoeld kan worden gemaakt. In navolging van Webster moeten zij een beroep gaan doen op een hoger doel om offers dragelijk te maken. De oude slogan ‘nooit meer oorlog’ verliest zijn kracht en de nieuwe, ‘*unity in diversity*’, klinkt nog steeds meer als het enigma zelf, in plaats van een oplossing ervoor. De worsteling tussen die twee visies zal de toekomst van het Europese project bepalen.